

Kansallinen vastuullisuuden auditointimanuaali hankintayksiköille

Haastattelukysymyksiä auditointiin

Hankinta-Suomi-toimenpideohjelma

Julkaistu 12/2023

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

KUNTA
LIITTO

Kommun-
förbundet

Hankintayksikkö	
Hankintayksikkö	
Auditoidava yritys/sopimus	

Teema	Kysymys	Selvitys	Todennus
Kansainväliset sopimukset	Millä tavalla toimittaja varmistaa, että tavarat/ palvelut on tuotettu kansainvälisten sopimusten mukaisissa olosuhteissa (ml. Hankintalaissa mainitut sopimukset?		
Lainsäädännön noudattaminen - Lainsäädännön noudattaminen ja hyvä hallintotapa - Whistleblowing-ilmoituskanava ja ilmoittajansuoja - Hankintakäytännöt ja vastuullisuusvaatimukset toimittajille	Miten toimittaja varmistaa lainsäädännön ja hyvän hallintotavan noudattamisen? Miten toimittaja varmistaa, että noudattaa Code of Conductin vaatimuksia, jos ne ovat ristiriidassa paikallisen lainsäädännön kanssa? Onko toimittajalla joku toimitusketjun vastuullisuuteen liittyvä sertifikaatti, joka kattaa auditoinnin kohteena olevat tavarat / palvelut? Onko toimittajalla vastuullisuuspolitiikka, joka sisältää sitoumuksen noudattaa hankintasopimuksen liitteenä olevia vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteita (Code of Conduct) tai niitä sisällöltään vastaavia vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteita? Onko vastuullisuuspolitiikka johdon hyväksymä? Onko vastuullisuuspolitiikka julkistettu? Onko vastuullisuuspolitiikka ja sen mukaiset velvoitteet viestitetty toimittajan toimitusketjulle?		

Teema	Kysymys	Selvitys	Todennus
	Onko toimittaja nimennyt johtotason vastuuhenkilön, jonka vastuulla on vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteiden noudattamisen valvonta? Onko toimittajalla menettely säännöllisten riskiarviointien tekemiseen? Riskiarvioinnin tulee sisältää hankintasopimuksessa tarkoitetuista vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteista poikkeamista koskevien, olemassa olevien ja potentiaalisten riskien tunnistaminen ja priorisointi sekä toimitusketjun niiden osien tunnistaminen, joihin liittyy muita korkeampi riski poikkeamiin. Onko toimittajalla menettely, jonka avulla toimittaja ehkäisee epäkohtia ja poikkeamia vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteista ja vähentää ja poistaa viipymättä niiden haitallisia vaikutuksia, esimerkiksi korjaamalla kyseinen epäkohta tai poikkeama? Onko toimittajalla menettely, jonka mukaisesti toimittaja seuraa jatkuvasti toiminnan (toimitusketjun) yhteensopivuutta vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteiden kanssa?		

Teema	Kysymys	Selvitys	Todennus
Työehtoihin liittyvät velvoitteet • Työntekijöiden oikeuksien johtaminen • Rekrytointi • Työsopimukset • Palkka-asiat ja etuudet • Työaika, tauot, lepo, lomat ja poissaolot • Lapsityövoima, lasten oikeudet ja nuoret työntekijät Pakkotyö ja työvoiman hyväksikäyttö • Haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät: Siirtotyöläiset, ulkomaalaiset työntekijät, vähemmistöt ja muut mahdolliset ryhmät • Häirintä, syrjintä ja oikeudenmukainen kohtelu • Yhdistymisvapaus ja työehtosopimusneuvottelut • Työntekijöiden yksityisyyden suoja • Työntekijöiden kouluttaminen • Työntekijöiden asunnot ja tilat	Pystyykö toimittaja antamaan tilaajalle tiedon, millä paikkakunnalla ja missä tuotantolaitoksessa hankintasopimuksessa ja tässä auditoinnissa tarkoitetut tavarat/palvelut on tuotettu? Pystyykö toimittaja osoittamaan, että edellä mainituissa tuotantolaitoksissa työntekijät saavat elämiseen riittävää palkkaa? Miten toimittaja valvoo lapsityön, pakkotyön, syrjinnän ja häirinnän esiintymistä toimitusketjussaan? Miten toimittaja tukee työntekijöidensä järjestäytymisvapautta ja oikeudenmukaista palkkausta?		

Teema	Kysymys	Selvitys	Todennus
Ihmisoikeuksien kunnioittaminen • Yleinen sitoutuminen ihmisoikeuksien kunnioittamiseen • Ihmisoikeuksiin liittyvien riskien ja kielteisten vaikutusten ehkäiseminen ja lieventäminen • Korjaavat toimenpiteet / Korjaaminen • Raportointikanavat ja valitusmekanismit • Ihmisoikeuksien edistäminen työllistämisen kautta • Sidosryhmien huomiointi	Millä tavalla toimittaja on sitoutunut ihmisoikeuksien kunnioittamiseen? Onko toimittaja jonkin sellaisen toimialajärjestön jäsen, joka pyrkii kehittämään alan sosiaalista vastuullisuutta? Miten toimittaja tunnistaa ja hallitsee ihmisoikeuksiin liittyviä riskejä ja kielteisiä vaikutuksia omassa toiminnassaan ja toimitusketjussaan? Miten toimittaja raportoi ihmisoikeusloukkauksista ja korjaavista toimenpiteistä?		
Työn tekemisen olosuhteisiin liittyvät velvoitteet • Terveys- ja turvallisuusjohtaminen ja -kulttuuri • Rakennuksen, toimitilojen ja alueen turvallisuus • Toimittajien turvallisuuskävely (safety walk) • Työterveys, työympäristö ja hyvinvointi • Melun, pölyn ja hajun hallinta • Suojausvälineet ja -välineet • Vaarallisten materiaalien ja kemikaalien käsittely, varastointi ja hävittäminen • Paloturvallisuus, ensiapuvalmius ja varautuminen hätätilanteisiin	Miten toimittaja huolehtii työntekijöidensä terveydestä ja turvallisuudesta työympäristössä?		

Teema	Kysymys	Selvitys	Todennus
Ympäristönsuojelu - Ympäristöjohtaminen, -sitoumukset ja -tavoitteet - Päästöt ja hiilijalanjälki	Mitkä ovat toimittajan tärkeimmät ympäristönsuojelua koskevat tavoitteet ja toimenpiteet? Miten toimittaja mittaa ja seuraa ympäristö- ja ilmastovaikutuksiaan sekä tuotteidensa ja palveluidensa elinkaaren aikaisia ympäristövaikutuksia? Miten toimittaja pyrkii vähentämään hiilijalanjälkeään ja edistämään ympäristöystävällisyyttä toimitusketjussaan? Julkaiseeko toimittaja vuosittain vastuullisuusraportin?		
Korruption vastustaminen Korruption, lahjonnan ja harmaan talouden torjunta	Miten toimittaja noudattaa YK:n korruption vastaista yleissopimusta ja estää lahjontaa ja muita epäeettisiä käytäntöjä?		
Konfliktimineraalit	Miten toimittaja varmistaa, että käyttää vastuullisia sulattoja ja vähentää konfliktimineraalien käyttämistä tuotteissaan? Miten toimittaja täyttää EU:n konfliktimineraaliasetuksen ja Suomen lain konfliktimineraalien ja niiden malmien markkinoille saattamisesta mukaiset velvoitteet?		

Hankintayksikön muut kysymykset